

Till finansutskottet

Finansutskottet har berett socialutskottet tillfälle att avge yttrande över proposition 1996/97:150 1997 års ekonomiska vårproposition med förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, ändrade anslag för budgetår 1997, m.m. jämte motioner, såvitt propositionen och motionerna rör utskottets beredningsområde. Socialutskottet begränsar detta yttrande till avsnitten 4.5 och 5.6 och utgiftsområde 9 i propositionen samt motionerna 1996/97:Fi42 (m) yrkande 7, 1996/97:Fi43 (fp) yrkande 5, 1996/97:Fi44 (v) yrkandena 5 och 23–24, 1996/97:Fi45 (mp) yrkande 41 och 1996/97:Fi46 (kd) yrkande 4, 1996/97:Fi48 (m) yrkande 1, 1996/97:Fi59 (m) yrkande 3 och 1996/97:Fi73 yrkandena 5 och 6.

(Utskottet har i yttrande 1996/97:SoU7y redovisat sitt ställningstagande till tillägsbudgeten för budgetår 1997 utgiftsområde 9).

Propositionen

I propositionen presenterar regeringen förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken. Förslag läggs om budgetpolitiska mål fr.o.m. år 1999 samt förslag till utgiftstak för staten för år 2000. De offentliga utgifterna beräknas till 1 032 miljarder kronor år 1998, 1 057 miljarder kronor år 1999 och 1 081 miljarder kronor år 2000.

I syfte att stimulera den kommunala sysselsättningen och att upprätthålla och vidareutveckla en god kvalitet i vården, omsorgen och skolan så föreslås statsbidragen till kommuner och landsting höjas med 8 miljarder kronor för år 1998. Inriktningen bör enligt propositionen vara att resurstillskottet leder till att kommuner och landsting vidtar åtgärder så att väntetiderna i sjukvården blir kortare, kvaliteten i äldreomsorgen blir högre, att de psykiskt störda ges en bättre vård och omsorg och att vården i livets slutskede förbättras.

Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg

Utgiftsområdet omfattar merparten av statens utgifter för vård och omsorg inklusive utgifterna för den övervägande delen av myndigheterna under Socialdepartementet, bidrag till organisationer inom det sociala området samt stimulans- och utvecklingsbidrag för skilda ändamål. Statens utgifter inom området utgör endast en liten del av de samlade offentliga utgifterna för

hälso- och sjukvård samt social omsorg eftersom dessa verksamheter i första hand är en kommunal angelägenhet. De totala utgifterna för utgiftsområdet uppgår enligt statsbudgeten för år 1997 till 23,7 miljarder kronor, varav anslagen sjukvårdsförmåner och kostnader för statlig assistansersättning utgör drygt 80 %.

Ramen för utgiftsområdet beräknas för år 1998 till 21 437 miljoner kronor, för år 1999 till 22 927 miljoner kronor och för år 2000 till 24 018 miljoner kronor. Regeringen har vid sin beräkning av den ekonomiska ramen utgått från att ytterligare besparingsåtgärder genomförs inom utgiftsområdet i syfte att uppnå de utgiftsminskningar som ligger i konsolideringsprogrammet och för att finansiera överskridanden av anslag under innevarande år. Förslaget innebär en reduktion av ramen för utgiftsområdet med 1 590 miljoner kronor för år 1998 och 1 548 miljoner kronor för år 1999 i förhållande till tidigare beräknad ram.

Regeringen anser att ett betydande resurstillskott bör tillföras vården och omsorgen. Tillskottet kanaliseras dock under utgiftsområde 25 genom de generella bidragen till kommuner och landsting.

I enlighet med riksdagens beslut överförs kostnadsansvaret för läkemedelsförmånen år 1998 till landstingen och de tre landstingsfria kommunerna. Från och med år 1998 övergår också kostnadsansvaret för förbrukningsartiklar vid inkontinens till landstingen vad avser brukare med eget boende och till kommunerna vad avser brukare i särskilt boende. Kostnadsansvaret beräknas innebära att 1 526 miljoner kronor bör tillföras det generella bidraget till landsting respektive kommuner och överförs därför till utgiftsområde 25. Samtidigt reduceras det generella statsbidraget till landstingen med 400 miljoner kronor, då landstingen år 1998 tar över ansvaret för debitering och uppbörd av de avgifter som pensionärer med hel ålders- och förtidspension betalar när de får sjukhusvård. Debiteringen sköttes tidigare av försäkringskassorna och Riksförsäkringsverket. Omläggningen innebär också att utgiftsområde 9 inte kommer att tillföras ett belopp av motsvarande storlek som nuvarande avgiftssystem ger upphov till i form av minskade avdrag på utgående allmänna pensionsförmåner.

Den tidigare aviserade besparingen i tandvårdsförsäkringen begränsas till 500 miljoner kronor. Självrisken föreslås höjas från 700 kronor till 1 300 kronor från och med den 1 oktober 1997. Fr.o.m. år 1999 planerar regeringen en mer omfattande omstrukturering av tandvårdsförsäkringen.

Utgifterna för insatser mot aids reduceras med 70 miljoner kronor. Statens stöd till kommunernas och landstingens hivpreventiva arbete får enligt propositionen anses ingå i de generella statsbidragen.

Assistansersättningen föreslås schabloniseras och fastställas till ett viss belopp per timme från och med den 1 september 1997. Vidare avser regeringen att i en proposition under våren 1997 föreslå att kommunerna från och med den 1 november 1997 skall bekosta de 20 första assistanstimmarna per vecka och att staten genom assistansersättning bekostar enbart de assistanstimmar som överstiger 20 timmar per vecka. Dessa båda åtgärder minskar utgifterna inom utgiftsområdet med ca 1 400 miljoner kronor budgetåret 1998.

Bilstödet till handikappade föreslås reduceras med 130 miljoner kronor för år 1998. Den nya anslagsnivån motsvarar utnyttjandegraden av anslaget under budgetåret 1995/96 beräknat på en tolv månaders period.

För ett mer långsiktigt alkohol- och drogförebyggande arbete föreslås 30 miljoner kronor för år 1998.

Motioner

Enligt *motion Fi42 av Carl Bildt m.fl. (m)* bör riksdagen fastställa ramen för utgiftsområde 9 till 17 547 miljoner kronor för budgetåret 1998, 18 113 miljoner kronor för budgetåret 1999 och 18 795 miljoner kronor för budgetåret 2000 (*yrkande 7*). Motionärerna anför att Apoteksbolagets monopol bör avvecklas samtidigt som företaget bör privatiseras. Motionärerna vill vidare genomföra sina tidigare förslag till förändringar inom läkemedelsförsäkringen och i högkostnadsskyddet, något som de anser skulle ge större besparingar än vad regeringen föreslagit. Däremot avvisar motionärerna förslaget om minskade anslag till insatser mot aids liksom förslaget att flytta finansieringsansvaret för de 20 första assistanstimmarna per vecka från staten till kommunerna. I syfte att öka insatserna för de psykiskt funktionshindrade föreslår motionärerna att 300 miljoner kronor avsätts i särskilda stimulansbidrag till kommunerna för såväl budgetår 1998 som budgetår 1999. Slutligen anser motionärerna att Alkoholinspektionen bör avvecklas från den 1 januari 1998.

I *motion Fi48 av Gullan Lindblad m.fl. (m)* begärs tillkännagivande om vad i motionen anförts om en ny tandvårdsförsäkring (*yrkande 1*). Motionärerna konstaterar att regeringen nu backar från förslaget att avskaffa tandvårdsförsäkringen från den 1 januari 1998 och i stället föreslår att försäkringen får gälla också för år 1998. Regeringen föreslår samtidigt en höjning av högkostnadsskyddet till 1 300 kr. Motionärerna biträder detta och anser att den nya utredning som regeringen nu föreslår bör få tydliga direktiv att studera moderaternas förslag om en självrisk på 3 000 kronor och ett gott högkostnadsskydd med begränsad självrisk samt fri prissättning upp till högkostnadstaket. Även frågan om bonussystem för de patienter som följer tandläkarens råd om tandhygien bör studeras.

I *motion Fi59 av Lars Tobisson m.fl. (m)* yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om medborgarnas rätt att välja skola och barnomsorg (*yrkande 3*). Motionärerna anser det som en självklarhet att föräldrar skall ha rätt att kunna välja skola och barnomsorg. De anser att kvalitet och variationsrikedom i t.ex. undervisningen bäst främjas om skolor med olika inriktning, arbetssätt och huvudmän kan verka sida vid sida. Undersökningar visar också att detta är åsikten hos dem som aktivt väljer ett alternativ som passar just dem och deras barn. Motionärerna anser att i diskussionen om mångfald och kvalitet inom de kommunala verksamhetsområdena är det särskilt viktigt att lyfta fram hur resultatet till sist värderas av dem som verksamheten är till för.

Enligt *motion Fi43 av Lars Leijonborg m.fl. (fp)* bör ramen för utgiftsområde 9 ökas med 2 085 miljoner kronor för vardera av vartdera av budgetåren 1998, 1999 och

2000 (*yrkande 5*). Motionärerna upprepar sitt tidigare förslag om ytterligare resurser för att stimulera utbyggnaden av fler äldreboendestäder, så att fler som så önskar kan få möjlighet till ett eget rum inom äldreboendet. Motionärerna vill också ha ett bättre högkostnadsskydd för läkemedel och hälso- och sjukvård. De avvisar regeringens förslag till besparingar på anslaget för insatser mot aids och vill ha en bättre assistansersättning. Motionärerna anför att handikappreformen är en frihetsreform för människor som är beroende av andras hjälp för att klä på sig, äta eller komma utanför den egna dörren. De anser att det är cyniskt att spara på de som är mest beroende av samhällets stöd och som har svårast att protestera så att det hörs.

I *motion Fi73 av Barbro Westerholm m.fl. (fp)* yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts dels om att inte minska hivanslagen (*yrkande 5*), dels om tandvården (*yrkande 6*). Motionärerna anser att regeringens förslag att reducera stödet till insatser mot aids med 70 miljoner kronor är en illavarslande signal som kan uppfattas som att faran är över. Genom att drogmissbruket ökar föreligger risk för ökad spridning av hiv. Antalet nymissbrukande sprutnarkomaner ökar. Neddragningen av anslaget innebär att det psykosociala arbete som bedrivs med hivpositiva kraftigt kommer att reduceras. Risker är att utsattheten, det psykosociala lidandet och stigmatiseringen kommer att öka för en redan utsatt grupp. Motionärerna avvisar därför besparingen.

Motionärerna anför att det krävs en väl fungerande tandvårdsförsäkring för alla. Försäkringen bör utformas med beaktande av kraven på stimulans till bättre tandhälsa, etableringsfrihet, friare regler för privattandläkarnas prisättning och ett rimligt högkostnadsskydd. Dessa riktlinjer bör vara vägledande för den utredning som nu skall arbeta fram ett förslag till en ny reviderad tandvårdsförsäkring. Vidare anser motionärerna att utredningen skall vara parlamentariskt tillsatt.

Enligt *motion Fi44 av Gudrun Schyman m.fl. (v)* bör ramen för utgiftsområde 9 ökas med 1 160 miljoner kronor för budgetåret 1998 (*yrkande 5*). Medlen bör enligt motionärerna fördelas till tandvårdsförsäkringen, psykädelsinsatser mot hiv/aids, bilstödet för funktionshindrade, assistansersättningen och Statens institutionsstyrelse. Vidare yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag till tandvårdsförsäkring enligt vad i motionen anförts (*yrkande 23*). Motionärerna anser det bra att den tidigare aviserade besparingen på tandvården nu föreslås begränsas till 500 miljoner kronor under budgetåret 1998. De anser dock att det inte finns anledning att vänta till år 1999 med en mer omfattande omstrukturering av tandvårdsförsäkringen. En utredning under ledning av Karin Olsson har tagit fram ett förslag om hur de mest utsatta grupperna skall skyddas och tjänstetandläkarföreningen har redovisat ett förslag hur utredningens förslag kan kompletteras med ett fullgott skydd för den vanliga bastandvården. Motionärerna föreslår att regeringens ram för tandvården höjs med 210 miljoner kronor och att en tandvårdsförsäkring enligt förslagen utreds och genomförs.

Motionärerna anser att ytterligare 100 miljoner kronor bör tillföras den s.k. psykädelsreformen. Enligt Socialstyrelsens rapport får många psykiskt sjuka inte adekvat mottagande av kommunerna och det finns stora brister i verk-

samheten. Ytterligare resurser behövs till habiliteringsinsatser som kan ge enskilda möjlighet att efter förmåga delta i samhällslivet. Det är angeläget att ett bra samarbete etableras mellan bl.a. sjukvårdshuvudmännen. Möjlighet till eget boende, bra sysselsättning och fritid är viktiga förutsättningar för att ge den vårdbehövande möjlighet till bättre livskvalitet.

Motionärerna avvisar förslaget att spara 70 miljoner kronor på insatserna mot aids och anser att detta allvarligt skulle hota det långsiktiga arbete som hittills lyckats hålla hivspridningen nere.

Motionärerna avvisar regeringens förslag att minska bilstödet till funktionshindrade med 130 miljoner kronor för budgetåret 1998. Det kan, enligt deras mening, inte ligga i samhällets intresse att ytterligare försvåra livssituationen för människor med funktionshinder. De anser i stället att all utrustning som den funktionshindrade måste ha för att framföra och använda bilen skall betraktas som anpassning oavsett var utrustningen är monterad. För att ytterligare förbättra för personer med omfattande funktionshinder bör även behovet av en större bilmodell, exempelvis s.k. van-modeller, kunna räknas in i anpassningsbidraget i bilstödet.

Slutligen yrkar motionärerna att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att rättighetslagstiftning inte skall inordnas under de s.k. taken för offentliga utgifter (*yrkande 24*). Motionärerna avvisar förslagen till förändringar i assistansersättningen och anser det orimligt att rättighetslagstiftningar skall inordnas under de s.k. taken för de offentliga utgifterna. De anser att t.ex. LASS skall undantas.

Enligt *motion Fi45 av Marianne Samuelsson m.fl. (mp)* bör ramen för utgiftsområde 9 ökas med 826 miljoner kronor för vardera av budgetåren 1998, 1999 och 2000 (*yrkande 41*). Motionärerna anför att de inte kan acceptera den av regeringen föreslagna höjningen av självrisk i tandvårdsförsäkringen. De anser också att assistansersättningen är kraftigt underbudgeterad och att utgiftsområdet skall tillföras ytterligare medel för assistansreformen. De vill vidare avsätta mer resurser för hivpreventiv arbete, bilstöd till handikappade, projekt för hemlösa, information till unga om tobakens hälsorisker samt till utveckling av familjerådslag inom socialtjänsten.

Enligt *motion Fi46 av Alf Svensson m.fl. (kd)* bör ramen för utgiftsområde 9 ökas med 1 235 miljoner kronor för vardera av budgetåren 1998, 1999 och 2000 (*yrkande 4*). Motionärerna anser att de egna avgifterna vid tandvård och vid sjukvård tillsammans är för höga och hemställer om att en översyn görs med syfte att slå samman sjuk- och tandvårdsförsäkringen. Samtidigt bör möjligheten att införa fri barnsjukvård i likhet med den fria barntandvården undersökas. Motionärerna vill också avsätta särskilda medel till missbrukarvården och understryker att assistansreformen inte får försämrats.

Utskottets bedömning

Utgifterna inom utgiftsområde 9 utgör en mindre del av de samlade offentliga utgifterna för hälso- och sjukvård och social omsorg. Verksamheten utförs till stor del av kommuner och landsting och dessa har också det huvudsakliga finansieringsansvaret. Utskottet konstaterar med tillfredsställelse

att regeringen nu föreslår att kommunsektorn skall tillföras ytterligare 8 miljarder kronor i statsbidrag för budgetåret 1998. Resurstillskottet innebär större möjligheter för kommuner och landsting att vidareutveckla en god kvalitet i vården och omsorgen.

Den av regeringen beräknade ramen för utgiftsområde 9 minskas för att uppnå de utgiftsminskningar som ligger i konsolideringsprogrammet och för att finansiera överskridande under innevarande år. Ramen minskas även som en följd av tidigare riksdagsbeslut om att dels fr.o.m. år 1998 överföra kostnadsansvaret för läkemedelsförmåner till landstingen och de tre landstingsfria kommunerna, dels överföra kostnadsansvaret för förbrukningsartiklar för inkontinens till landsting och kommuner fr.o.m. år 1998. Vidare föreslås ramen minskas genom att ansvaret för assistansersättningen för funktionshindrade föreslås övergå till kommunerna för de 20 första timmarna per vecka. Resurser för detta föreslås överföras till utgiftsområde 25.

Regeringen har i förslag till tilläggsbudget för år 1997 föreslagit att anslaget för assistansersättning skall höjas och vissa regelförändringar genomföras för att det väntade överskridandet för året skall kunna täckas. Utskottet har erfart att regeringen bedömer att en förstärkning av anslaget bör ske även för budgetåret 1998 för att möta en väntad volymökning.

I propositionen redovisas att frågan om tandvårdsförsäkringens kommande utformning skall utredas. Utskottet kan vidare konstatera att Socialministern i ett frågesvar i riksdagen har framhållit att det förebyggande arbetet mot hiv/aids måste och kommer att ges fortsatt hög prioritet. Kommuner och landsting har ansvaret för att förebygga hiv/aids liksom att ge de som drabbas en god vård och omsorg. Storstäderna har genom sin befolkningssammansättning högre kostnader än övriga delar av landet och bör därför, enligt regeringen, få ett särskilt stöd. Det är regeringens avsikt att inom ramen för medlen för särskilda insatser i vissa kommuner och landsting avsätta medel för att förebygga hiv/aids. Medlen skall liksom tidigare i första hand ges till de delar av landet som har flest smittade, dvs. storstäderna. Sammantaget beräknas de medel som kommer att utgå från detta anslag tillsammans med de medel som Folkhälsoinstitutet disponerar uppgå till samma nivå som tidigare.

I propositionen redovisas vidare vissa bedömningar avseende bilstödet för funktionshindrade och drogförebyggande arbete. Utskottet tar dock inte nu ställning till de olika anslagen och nivåerna för dessa. Utskottet tar inte heller ställning i sak till de olika motionsyrkanden som gäller anslagsnivåer eller yrkanden som inte direkt berör ramen. Utskottet delar inte uppfattningen i motion Fi44 (v) yrkande 24 att rättighetslagstiftningar inte skall inordnas under taket för den offentliga sektorn.

Utskottet instämmer i regeringens bedömningar och har inte något att invända mot att riksdagen godkänner den preliminära beräkningen för utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg avseende åren 1998–2000. Motionerna Fi42 (m) yrkande 7, Fi43 (fp) yrkande 5, Fi44 (v) yrkandena 5 och 23–24, Fi45 (mp) yrkande 41, Fi46 (kd) yrkande 4, Fi48 (m) yrkande 1, Fi59 (m) yrkande 3 och Fi73 (fp) yrkandena 5 och 6 bör därför avstyrkas.

På socialutskottets vägnar

Sten Svensson

I beslutet har deltagit: Sten Svensson (m), Ingrid Andersson (s), Rinaldo Karlsson (s), Hans Karlsson (s), Liselotte Wågö (m), Marianne Jönsson (s), Conny Öhman (s), Leif Carlson (m), Barbro Westerholm (fp), Mariann Ytterberg (s), Stig Sandström (v), Christin Nilsson (s), Birgitta Wichne (m), Thomas Julin (mp), Chatrine Pålsson (kd), Elisebeht Markström (s) och Kerstin Warnerbring (c).

Avvikande meningar

1. Sten Svensson, Liselotte Wågö, Leif Carlson och Birgitta Wichne (alla m) anser att utskottets bedömning bort ha följande lydelse:

Inledningsvis vill utskottet anföra att regeringens förslag att tillföra kommunsektorn ytterligare 8 miljarder kronor, varav landstingssektorn 2,2 miljarder kronor, för år 1998 inte blir det resurstillskott som regeringen anför. Enligt Riksrevisionsverket (RRV) minskar landstingssektorns skatteintäkter med 2,3 miljarder kronor år 1998 och med 2,5 miljarder kronor år 1999. Den senaste prognosen som Landstingsförbundet gjort bekräftar RRV:s beräkningar. De anslag som regeringen vill ge kommer därför inte ens att täcka den uppkomna bristen på intäkter. Om det däremot kan skapas 100 000 nya arbetstillfällen i den privata sektorn så ökar detta kommunernas och landstingens inkomster med 20 miljarder kronor.

För utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg anser utskottet att den preliminära ramen skall beräknas till 17 547 miljoner kronor för år 1998, (dvs. 3 890 miljoner kronor lägre än regeringens förslag), 18 113 miljoner kronor för år 1999, (dvs. 4 814 miljoner kronor lägre än regeringens förslag), och 18 795 miljoner kronor för år 2000, (dvs. 5 223 miljoner kronor lägre än regeringens förslag).

Apoteksbolagets monopol bör avvecklas samtidigt som företaget bör privatiseras. Läkemedelsförsäkringen och högkostnadsskyddet vid öppen hälso- och sjukvård bör förändras i enlighet med de förslag som tidigare presenterats av Moderata samlingspartiet. Förslagen innebär att ramen för utgiftsområdet kan sänkas kraftigt, samtidigt som de som har störst behov av vård och läkemedel skyddas. Utskottet anser vidare att den nya utredning om tandvården som regeringen aviserat bör få tydliga direktiv att studera moderaternas förslag om en självrisk på 3 000 kr och ett gott högkostnadsskydd med begränsad självrisk samt fri prissättning upp till högkostnadstaket. Även frågan om bonussystem för patienter som följer tandläkarens råd om tandhygien bör studeras. Detta bör enligt utskottets mening ges regeringen till känna.

Utskottet avvisar regeringens förslag om minskade insatser mot aids. Utskottet anser att förslaget att flytta finansieringsansvaret för de 20 första assistanstimmarna per vecka från staten till kommunerna bör avstyrkas. I avvaktan på ett förslag om utökad personkrets för LSS för att göra insatserna tillgängliga för psykiskt funktionshindrade anser utskottet att 300 miljoner kronor bör avsättas i särskilda stimulansbidrag till kommunerna för såväl år 1998 som år 1999.

Vidare anser utskottet att Alkoholinspektionen bör avvecklas.

Slutligen vill utskottet understryka betydelsen av att föräldrar skall ha rätt att välja den barnomsorg de själva önskar. Kvaliteten och variationsrikedomen främjas om olika barnomsorgsformer med olika inriktning, arbetssätt och huvudmän kan verka sida vid sida. I diskussionen om mångfald och kvalitet inom den kommunala verksamheten är det viktigt att redovisa hur resultaten värderas av dem som verksamheten är till för. Detta bör ges regeringen till känna.

Utskottet anser att riksdagen med bifall till motionerna Fi42 (m) yrkande 7, Fi48 (m) yrkande 1 och Fi59 (m) yrkande 3 och med avslag på propositionen i denna del och motionerna Fi43 (fp) yrkande 5, Fi 44 (v) yrkandena 5 och 23–24, Fi45 (mp) yrkande 41, Fi46 (kd) yrkande 4 och Fi73 (fp) yrkandena 5 och 6 bör godkänna utskottets förslag till preliminär beräkning för utgiftsområde 9.

2. Barbro Westerholm (fp) anser att utskottets bedömning bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att den preliminära ramen för utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg skall beräknas till ett belopp som överstiger regeringens preliminära förslag med 2 085 miljoner kronor för vart och ett av åren 1998–2000.

Utskottet anser att 400 miljoner kronor skall avsättas för att stimulera utbyggnaden av fler äldreboenden så att fler som så önskar skall kunna få möjlighet till ett eget rum inom äldreboendet. Högkostnadsskyddet för läkemedel och öppen hälso- och sjukvård bör förbättras.

Utskottet avvisar regeringens förslag att reducera stödet till insatser mot aids liksom förslaget om besparingar på assistansreformen. Handikappreformen är en frihetsreform för människor som är beroende av andras hjälp för att klä på sig, äta eller komma utanför den egna dörren. Utskottet anser det cyniskt att spara på dem som är mest beroende av samhällets stöd och som har svårast att protestera så det hörs.

Slutligen anser utskottet att den nya tandvårdsutredningen bör vara parlamentariskt sammansatt. Av direktiven skall framgå att utredningen vid utformandet av sitt förslag bör beakta kraven på stimulans för en bättre tandhälsa, etableringsfrihet, friare regler för privattandläkarnas prissättning och ett rimligt högkostnadsskydd. Detta bör enligt utskottets mening ges regeringen till känna.

Utskottet anser att riksdagen med bifall till motionerna Fi43 (fp) yrkande 5 och Fi73 (fp) yrkandena 5 och 6 och med avslag på propositionen i denna del och motionerna Fi42 (m) yrkande 7, Fi 44 (v) yrkandena 5 och 23–24, Fi45 (mp) yrkande 41, Fi46 (kd) yrkande 4, Fi48 (m) yrkande 1 och Fi59

(m) yrkande 3 bör godkänna utskottets förslag till preliminär beräkning för utgiftsområde 9.

3. Stig Sandström (v) anser att utskottets bedömning bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att den preliminära ramen för utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg skall beräknas till ett belopp som överstiger regeringens preliminära förslag med 1 160 miljoner kronor för år 1998.

Medlen skall fördelas till tandvårdsförsäkringen, psykädal, insatser mot aids, bilstöd till handikappade, assistansersättningen och Statens institutionsstyrelse.

Utskottet anser det bra att den tidigare aviserade besparingen på tandvårdsförsäkringen nu föreslås begränsas till 500 miljoner kronor för år 1998. Det finns inte någon anledning att vänta med den nya tandvårdsförsäkringen till år 1999 utan en tandvårdsförsäkring bör skyndsamt utredas efter de förslag som presenterats i utredningen av Karin Olsson och de kompletteringar som tjänstetandläkarföreningen redovisat. Ytterligare 210 miljoner kronor bör tillföras anslaget för att möjliggöra ett snabbare införande av den nya tandvårdsförsäkringen.

Utskottet anser att 100 miljoner kronor bör avsättas till den s.k. psykädal-reformen för habiliterings- och rehabiliteringsinsatser för psykiskt sjuka. Utskottet vill också understryka att det är angeläget att ett väl fungerande samarbete etableras mellan sjukvårdshuvudmännen och kommunerna och att möjligheter skapas till ett eget boende, bra sysselsättning och fritidsaktiviteter för människor med psykiska funktionshinder.

Utskottet avvisar förslaget om besparingar på anslaget för insatser mot aids liksom på anslaget för bilstöd till handikappade. Utskottet anser i stället att reglerna för anpassningsbidrag vid bilstöd bör ses över så att all utrustning som den funktionshindrade behöver för att använda bilen skall betraktas som anpassning oavsett var utrustningen är monterad. Även behovet av större bilmodeller, typ s.k. van-modeller, bör kunna räknas in i anpassningsbidraget i bilstödet. Detta bör enligt utskottets mening ges regeringen till känna.

Slutligen anser utskottet att rättighetslagstiftning som LASS inte skall inordnas under taket för den offentliga sektorn. Även detta bör enligt utskottets mening ges regeringen till känna. Utskottet har tidigare avvisat förslagen till förändringar i assistansreformen och anser att ytterligare resurser bör avsättas till kostnader för assistansersättningen.

Utskottet anser att riksdagen med bifall till motion Fi 44 (v) yrkandena 5 och 23–24 och med avslag på propositionen i denna del samt motionerna Fi42 (m) yrkande 7, Fi43 (fp) yrkande 5, Fi45 (mp) yrkande 41, Fi46 (kd) yrkande 4, Fi48 (m) yrkande 1, Fi59 (m) yrkande 3 och Fi73 (fp) yrkandena 5 och 6 bör godkänna utskottets förslag till preliminär beräkning för utgiftsområde 9.

4. Thomas Julin (mp) anser att utskottets bedömning bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att den preliminära ramen för utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg skall beräknas till ett belopp som överstiger regeringens preliminära förslag med 826 miljoner kronor för vart och ett av åren 1998–2000.

Utskottet kan inte acceptera förslaget till höjning av självrisken i tandvårdsförsäkringen. Utskottet anser vidare att assistansersättningen är kraftigt underbudgeterad och att det behövs ytterligare resurser till denna. Ytterligare resurser behövs också till hivpreventivt arbete, bilstöd till handikappade, projekt för hemlösa, information till unga om tobakens hälsorisker och till utveckling av familjerådslag inom socialtjänsten.

Utskottet anser att riksdagen med bifall till motion Fi45 (mp) yrkande 41 och med avslag på propositionen i denna del samt motionerna Fi42 (m) yrkande 7, Fi43 (fp) yrkande 5, Fi 44 (v) yrkandena 5 och 23–24, Fi46 (kd) yrkande 4, Fi48 (m) yrkande 1, Fi59 (m) yrkande 3 och Fi73 (fp) yrkandena 5 och 6 bör godkänna utskottets förslag till preliminär beräkning för utgiftsområde 9.

5. Chatrine Pålsson (kd) anser att utskottets bedömning bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att den preliminära ramen för utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg skall beräknas till ett belopp som överstiger regeringens preliminära förslag med 1 235 miljoner kronor för vart och ett av åren 1998–2000.

Utskottet anser att de egna avgifterna vid tandvård och sjukvård tillsammans är för höga. Enligt utskottets mening bör en översyn göras med syfte att slå samman sjuk- och tandvårdsförsäkringen, samtidigt bör möjligheten att införa fri barnsjukvård i likhet med den fria barntandvården undersökas. Detta bör ges regeringen till känna.

Regeringen bör överväga att anvisa ytterligare medel till missbrukarvården och till assistansersättningen.

Utskottet anser att riksdagen med bifall till motion Fi46 (kd) yrkande 4 och med avslag på propositionen i denna del samt motionerna Fi42 (m) yrkande 7, Fi43 (fp) yrkande 5, Fi 44 (v) yrkandena 5 och 23–24, Fi45 (mp) yrkande 41, Fi48 (m) yrkande 1, Fi59 (m) yrkande 3 och Fi73 (fp) yrkandena 5 och 6 bör godkänna utskottets förslag till preliminär beräkning för utgiftsområde 9.